

Kompaktáta v utrakvistickém dějepisectví

Staré letopisy české

V textech nejstarší vrstvy sice několik zmínek o jednání husitů s koncilem, ale prakticky vůbec nejsou zmíněna kompaktáta!

Text a: „Léta téhož v sobotu před svatú Trojicí páni Pražené i jiní páni zemští a mistrem Janem Rokycanú, pražským arcibiskupem voleným, s jinými kněžími z Prahy a s knězem Lupáčem vyjeli sú k císařovi do Jihlavy. Léta téhož v středu na svatého Jakuba páni zemští a Pražené s jinými městy přijali sú císaře Sigmunda za pána. Léta téhož u pátek na svatého Vavřince páni pražští s jinými městy vyjeli sú do Jihlavy pro Císařovu milost.“

Vratislavský rukopis: „Téhož léta na sv. Mikuláše Pražané vyslali své posly do Bazilé, mistra Jana z Rokycan od Matky boží před Týnem a s ním mistra Petra Engliše, Oldřicha Bakaláře a Mikuláše Biskupce z Pelhřimova, také bakaláře, vše kněží, na sněm obecný křesťanský. Na kterémžto sněmu neb zboru doktoruov na tisíc bylo; i Řekové také na tom sněmu byli (...) Na všechny věci potom sú smluveni, kompaktáta vydána Čechuom a Moravanuom od toho sboru bazilejského.“

Roku 1436 „přijel ciesař Zigmund do Jiehlavy. A tu se k němu sjeli páni, rytířstvo i města z Čech; tu jsú také byli poslové od koncilium bazilejského. I s ciesařem i s těmi posly Čechové zjednali jsú a dokonali smlúvy společní, totiž kompaktáta, a to zapečetili pečetmi svými legátové i také ciesařovu pečeti a rakúského vojvidy a provolati kázali jazyky čtyřmi, česky, latině, uhersky, německy, že Čechové a Moravané nejsú v bludu nalezeni, ale že jsú věrní křesťané a synové prvotní cierkve svaté.“

„Téhož léta ve čtvrtek na sv. Prokopa stala se jest plná smlúva mezi ciesařem i legáty koncilium bazilejského z strany jedné a urozenými pány, rytířstvem, městy královstvie českého a markrabstvie moravského z strany druhé, kdežto ciesař seděl v svém majestátu prostřed rynku města Jiehlavy.“

Jiná zpráva o dokonání kompaktát v SLČ z rukopisu Křižovnického a AČ III, s. 444–445

Kronika Starého kolegiáta pražského

*„Et similiter concilium Bazilienze, a quo quidem concilio legatus Philipertus, episcopus Constantiensis cum auditore ibidem tunc interfuerunt, et circa compactata inter praedictum concilium et dominum imperatorem et inter servantes communionem sub utraque specie et magistros Pragenses proscripserunt, quae **concilium cum imperatore et duce Alberto de Austria, genero imperatoris cum aliis sigillis suis munierunt**; et sic imperator praecepit ibidem publice proclamare una cum legato latino, boemico, theutonico et hungarico idiomate, quod Boemi et Moravi, servantes communionem utriusque speciei, manentes in unione ecclesiae sunt **veri, catholici et boni Christiani**, juxta hunc tenorem, qui est extractus de bulla supradicti Baziliensis:...”*

Václav Koranda r. 1462

„Ti jistí artikulové když sú s obú stran rozjímáni s pilností, božským zjednáním, co by křesťansky smýšleno mělo býti, přišlo jest od obú stran k stvoreným a přijatým smlúvám, to jest kompakátóm; kteřížto poctiví legátové od koncilium do Čech vyslaní z jeho rozkázanie vyzdvihli sú a ustanovili netoliko svými vlastními pečeti, ale pro lepší jistotu těch kompakát ciesařovú i vývody Rakúského pečeti utvrdiše; totéž samo, jenž jistějšie a mocnějšie jest, koncilium přijalo a potvrdilo listem svým aneb bullú s visutú pečeti volověnú.“

„ ... šťastné zjednání smluv neb kompakát, kteréžto ne mdlým, ani lehkým, ale s zdravým a dospělým rozumem s pracemi mnohými a náklady velikými, a s nývyššími také a nýznameníjšími i nýučeníjšími obojiego stavu, duchovnieho i světského, lidu sú způsobena a utvrzena za času koncilium Bazilejského...“

Kronika Bartoše Písaře

Šestá kapitola: „... mnozí z předešlých i nyníšších Čechův již neznali a neznají, aniž věděli i podnes vědí, co jsou ta kompaktáta; a protož aby netoliko nyníšším, ale potom i potomním očím byly touto známostí otevřiny, zdali by k tomu již jináč prohlédali, mají-li oč státi, čili nic, a k jakému sou oužitku, nebo spíše ke škodě...“

„... stalo se potom léta božího po čtrnácti stech třidcátého třetího, že sněm obecní byl o to v Praze položen při svatém Martinu Čechóm a Moravanóm, při kterémžto jednali s Filibertem tak řečeným, biskupem konstanským a s jinými preláty, od stolice papežské k tomu vyslanými, o tyto artikule (...) A ti potom sou v koncilium basilejském s velikými o to pohádkami pečeti potvrzení.“

Sedmá kapitola: „... Čechové pro rozličné neřády a různice (...) pracovali o to, aby k takové jednotě mohli přijíti, chtějíce tehdaž šelmě vzteklé kusem chleba ústa zacpati, tak jakž se ta vzteklost velmi rozmáhala. Ale poněvadž nyní z daru Božího jest k tomu přišlo, že beze všech nesnází a prací lidských pán Bůh v nenadále vzbudil okolní národy k známosti zákona božího...“

„... k smíchu podobné zdá se býti, aby měli Čechové o to pracovati (...) starajíce se o potvrzení kompaktátův, aby jich okolní lidé nehaněli, ale aby je pravé křesťany a syny církve pravé povětrně vyhlašovali; poněvadž již jest o to dobrý pokoj od Boha uložený, přes kterýž není potřebí jiného srovnání a jednoty...“